
Protokoll

Mellomkirkelig råd (MKR)

29.-30. november 2016

Kirkens Hus

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Marianne H. Brekken, Nora Sætre Baartvedt, Kjetil Drangsholt, Kristin Graff-Kallevåg (TN-leder) (under sakene 37 (LVF og KEK/CCME), 40, 41, 47), Harald Hauge, Anne Marie Helland (KNs representant) (ikke under sakene 36, 39, 41, 43, 45, 46) Iselin Jørgensen (vara for Kjell Nordstokke), Marianne Kjøllesdal Dyrud, Arne Jon Myskja, Maja Andresen Osberg (under sakene 36, 37 (LVF og KEK/CCME), 40, 41, 47), Erling J. Pettersen (BMs representant) (under sak 36), Raag Rolfsen (KISP-leder), Steinar Aanstad og Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant) (ikke under sakene 36, 45)

Forfall:

Helga Haugland Byfuglien (LVF-representant), Maren Elgsaas Jenssen, Kai Krogh, Jenny Skumsnes Moe (LVF-representant) og Kjell Nordstokke

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy (generalsekretær), Liv Janne Dehlin, Beate Fagerli, Vidar Kristensen, Susanne Lende, Andreas Saaghus og Einar Tjelle

Den 29. november var det seminar om Midtøsten der disse deltok i programmet: Prost Trond Bakkevig, Erling Rimehaug, redaktør i Vårt Land, Vebjørn Selbekk, sjefsredaktør i Dagen Lisa Winther, menneskerettighetsrådgiver i Stefanusalliansen, Anne-Marie Helland, generalsekretær i Kirkens Nødhjelp, Berit Hagen Agøy generalsekretær i MKR og Sven Thore Kloster, stipendiat på TF.

Som vanlig ble hver sak presentert av en saksordfører. Møtet ble ledet av MKRs leder Kristine Sandmæl.

Saksliste

- Sak MKR 36/16: Protokoller
- Sak MKR 37/16: Nytt fra den verdensvide kirke
- Sak MKR 38/16: Orienteringssaker
- Sak MKR 39/16: Referatsaker
- Sak MKR 40/16: Innspill til KEKs åpne brev til medlemskirkene: What future for Europe?
Reaffirming the European project as building community of values
- Sak MKR 41/16: Årsplan 2017 for de sentralkirkelige råd
- Sak MKR 42/16: Oppnevning av medlemmer til Nådens fellesskap 2017-20
- Sak MKR 43/16: Reformasjonsmarkeringen
- Sak MKR 44/16: Trosfrihet og minoritetsbeskyttelse
- Sak MKR 45/16: Sluttrapport – Skaperverk og bærekraft
- Sak MKR 46/16: Oppnevning av medlemmer til styret i Norges Kristne Råd 2017-19
- Sak MKR 47/16: Eventuelle uttalelser

MKR 36/16   Protokoller

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 4.-5. oktober 2016

Forslag til vedtak

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 27. oktober 2016

Forslag til vedtak

Protokollen tas til etterretning.

MKR 37/16   Nytt fra den verdensvide kirke

Norges Kristne Råd (NKR)

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar informasjonen om Global uke 13.-20. november 2016 til orientering.

Churches Commission for Migrants in Europe (CCME)

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar Rapport fra møte i CCMEs eksekutivkomité 24.-26. oktober 2016 til orientering.

Kirkenes verdensråd (KV)

MKR's behandling:

Det ble spesielt orientert om fellesrapporten «The Protection Needs of Minorities from Syria and Iraq», utarbeidet av KV og Kirkens Nødhjelp.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

MKR's behandling:

Det er kommet et brev hvor LVFs medlemskirker oppfordres til å nominere kandidater til ny president i LVF. Presidenten skal velges under LVFs generalforsamlingen i mai 2017. Frist for å spille inn navn er 28.2.17.

Under samtalen ble navn og kriterier drøftet. Det er vanlig at presidenten velges fra det kontinentet generalforsamlingen avholdes. Rådets medlemmer anmodes om å sende inn forslag til navn og tanker om kriterier innen neste MKR/AU-møte 7. februar.

Vedtak:

1. Saken og følgende dokumenter tas til orientering:
  - Fellesuttalelsen fra Lund 31.10.16
  - Forberedelse til LVFs generalforsamling 2017 (KM-sak)
  - Referat fra møte i LVFs nasjonalkomiteé 22. oktober 2016
2. MKR delegerer til MKR/AU om å følge opp saken vedr. kandidater til presidentvalget i LVF 2017.

Porvoo

Vedtak:

Saken og følgende dokumenter tas til orientering:

Communiqué of the Fifth Theological Conference of the Porvoo Communion of Churches Meeting in Riga, Latvia, 19-22 October, 2016
Rapport fra Generalsynoden til Church of England 7.-10. juli 2016

MKR 38/16   Orienteringssaker

---

1. Kirkens Nødhjelps årsmelding 2015
2. Artikkel: Klimahåp må utfordres
3. Mellomkirkelig råd og arbeid mot kastediskriminering og for daliters menneskerettigheter
4. Menneskerettighetsøndagen 4. desember 2016
5. Felles uttalelse fra asylpolitisk forum
6. Uttalelse fra Bispemøtet: «Arven fra Luther og det jødiske folk»

MKR's behandling:

Ad pkt. 1: Kirkens Nødhjelp

Generalsekretær Anne Marie Helland orienterte. Blant annet fremholdt hun KNs nye strategi som fokuserer på nødhjelp og religiøse aktører som endringsagenter. Det har vært og er et sterkt engasjement blant KNs oppdragsgivere på blant annet flyktningarbeid i Europa, som har bidratt til å styrke kirkers diakonale kapasitet langs «flyktningruta». Godt samarbeid med myndighetene og anerkjennelse fra NORAD på partnervalg. Mye arbeid er koplet til KV og LVF. Dette gjelder økonomisk og programmatisk/faglig støtte. På Haiti og Guatemala legges f.eks. nå KNs arbeid inn under LVF World Service.

Det vi trenger å frykte, er økende ulikhet og polarisering, for eksempel «de mange arbeidsløse som *ikke* kommer seg til Europa, men som ser rikdommen på sine mobiltelefoner...»
Det å jobbe med ulikhet er derfor viktig, blant annet som et tema sammen med MKR og flere inn mot LVFs generalforsamling.

MKR-38/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

MKR 39/16   Referatsaker

---

1. Protokoll fra møte i kontaktgruppa med Islamsk Råd 28. september 2016
2. Referat fra møte i Abrahams forum 29. september 2016
3. Referat fra rådsmøte i Samarbeidsråd for tros- og livssynssamfunn 20. september 2016
4. Protokoll fra møte i Kirkerådet 5.-7. oktober 2016
5. Protokoll fra Samisk kirkeråd 4.-5. oktober 2016
6. Protokoll fra møte i KISP 24.-25. oktober 2016
7. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd (utkast) 10.-11. november 2016

MKR-39/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR 40/16   Innspill til KEKs åpne brev til medlemskirkene: What future for Europe? Reaffirming the European project as building community of values

---

MKR's behandling:

TN og KISP har kommet med innspill. MKR's sekretariat skal formulere et svar på bakgrunn av dette.

MKR-40/16 Vedtak:

- 1) Mellomkirkelig råd ber sekretariatet ta med innspillene fra rådsmøtet inn i sin respons til KEK.
- 2) Mellomkirkelig råd ber om at TN/AU, KISP/AU og MKR/AU får saken til gjennomsyn før svaret oversendes KEK innen utgangen av 2016.

MKR's behandling:

Det utarbeides en felles plan for arbeidet i de tre sentralkirkelige råd som følger oppsettet i Visjonsdokumentet. Strategimål og hovedmål er vedtatt av Kirkemøtet for perioden 2015-19, mens resultatmålene varierer fra år til år. Det var god enighet i rådet om resultatmålene som særlig gjelder MKR.

Det ble en diskusjon om gjensidighet og læring fra andre kirker var godt nok ivaretatt og synlig i planen. Det ble henvist til at innspill om dette var tydelig tatt med, blant annet i saken om LVFs generalforsamling, og er indirekte med i mye av det økumeniske samarbeidet.

MKR-41/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd godkjenner Årsplan 2017 for Mellomkirkelig råd. (Tiltakene tas til orientering). Planen oversendes til Kirkerådet for endelig godkjenning.

MKR's behandling:

Det ble foretatt skriftlig avstemming.

MKR-42/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner følgende tre personer som medlemmer fra Den norske kirke i Nådens fellesskap:

Ingvild Osberg (*gjenvalg*)

Kirsti Melangen (*ny*)

Siv Mari Forsmark (*ny*)

Bispemøtet oppnevner sin representant.

Einar Tjelle er sekretær for Nådens fellesskap.

MKR's behandling:

Det ble gitt informasjon fra bispedømmene. Denne blir samordnet med kalenderen som ligger på www.reformasjon2017.no

I tillegg ble det minnet om ressurser tilgjengelige på LVFs hjemmesider:
<https://2017.lutheranworld.org/resources>

MKR-43/16 Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd tar informasjonen til orientering.
2. Mellomkirkelig råd har følgende innspill til kommunikasjon overfor lokalmenigheter/bispedømmene:
  - etterspørre/oppfordre til økumenisk samarbeid knyttet til reformasjonsmarkering
  - etterspørre/ oppfordre til globale perspektiver knyttet til vennskapsmenighet, misjonsprosjekt, Kirkens Nødhjelp-samarbeid etc.
  - bruke LVFs ressurser (nettside på reformasjon etc.)

MKR 44/16   Trosfrihet og minoritetsbeskyttelse

MKR-44/16 Vedtak:

1. MKR vil prioritere å arbeide med følgende tema og problemstillinger (ikke prioritert rekkefølge):
  - Begrensing av tros- og ytringsfriheten for å sikre andres frihet og rettigheter.
  - Hva innebærer det livssynsåpne samfunnet i praksis?
  - Spenninger mellom tros- og livssynsfrihet og realpolitikk
Den norske kirke må være konstruktiv og relevant både når det gjelder prinsipiell tenkning og politiske løsninger på konkrete dilemmaer.
  - Tros- og livssynsfrihet og integreringspolitikk
  - Den norske kirkes *oppdrag* i samfunnet er det samme selv om vi ikke lenger er statskirke, dette må synliggjøres på en god måte.
  - Den norske kirkes *rolle* i samfunnet er i endring som følge av nye relasjoner mellom stat-kirke og økende religiøs og kulturell pluralisme.
  - Konvertitters trosfrihet
  - Barns rettigheter
  - Kvinners rettigheter
  - Seksuelle minoriteters rettigheter
  - Ta i bruk og gjøre bedre kjent «Sett undertrykte fri» og vedtaket fra KM-saken om menneskerettigheter.
2. Mellomkirkelig råd vil fastholde tros- og livssynsfriheten som en fundamental og universell menneskerett som både er utfordrende, og som utfordres. Tros- og livssynsfriheten er under sterkt press i store deler av verden, og vi er bekymret for tendensene til å nedvurdere denne fundamentale menneskerettigheten. Nå trengs en forsterket innsats for å beskytte tros- og livssynsfriheten, og rådet vil i denne sammenheng løfte fram det viktige arbeidet Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet gjør.

Mellomkirkelig råd gir sin tilslutning til «Osloprinsippene for fremme av tros- og livssynsfrihet» som ble lansert i Oslo i oktober, og vi vil legge disse prinsippene til grunn for vårt videre arbeid for å sikre tros- og livssynsfriheten.

Osloprinsippene for fremme av tros- og livssynsfrihet

Menneskerettigheten til tros- og livssynsfrihet beskytter mennesker med teistisk, ikke-teistisk og ateistisk tro og livssyn, samt dem som ikke slutter seg til noen religion eller livssyn, og den er ikke begrenset til tradisjonelle religioner eller majoritetsreligioner. Den er ikke en særinteresse for én eller noen grupper, men et felles gode for alle.

De siste årene har stater og internasjonale organisasjoner viet mer oppmerksomhet til beskyttelse av tros- og livssynsfrihet. Dette utgjør en kjærkommen mulighet til å forebygge brudd på tros- og livssynsfrihet, men reiser samtidig spørsmål om hvordan og hvorfor tros- og livssynsfrihet promoterer. Noen ganger settes til og med tros- og livssynsfrihet opp mot andre rettigheter, slik som ytringsfrihet, likestilling og minoriteters rettigheter. Alle aktører bør, uavhengig av tro og agenda, oppfordres til å finne inkluderende innsteg til fremme av tros- og livssynsfrihet som en universell rettighet med internasjonale standarder.

I oktober 2016 deltok rundt 60 eksperter og fagfolk på tros- og livssynsfrihet på konferansen «Politisering av tros- og livssynsfrihet – på godt og vondt» i Oslo. Konferansen var organisert av Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet, i samarbeid med *International Center for Law and Religion Studies* ved Brigham Young universitetet.

I lys av nyere utvikling på feltet, og basert på nesten to tiårs erfaringer siden Oslo-erklæringen (1998), ga konferansen tilslutning til følgende prinsipper:

- Økende press på tros- og livssynsfrihet krever en mer samordnet innsats for beskyttelse mot brudd på tros- og livssynsfrihet, uansett om det er statlige eller ikke-statlige aktører eller statlige eller sosiale restriksjoner som er opphav eller årsak til bruddene.
- Effektiv beskyttelse må sikres for tilhengere av religioner eller livssyn som utsettes for fiendtlighet fra dominerende eller mer etablerte religiøse fellesskap eller politiske aktører.
- Menneskerettighetene, inkludert tros- og livssynsfrihet, er universelle, udelelige, gjensidig avhengige og integrerte. Implementeringen av tros- og livssynsfrihet skal sikre maksimal utøvelse av denne rettigheten på linje med alle andre menneskerettigheter.
- Tros- og livssynsfrihet gir beskyttelse til enkeltpersoner eller grupper som har samme tro eller overbevisning og utøver dem individuelt eller i fellesskap med andre; det er ikke en beskyttelse av religion eller tradisjon som sådan.
- Tros- og livssynsfrihet inkluderer retten til å tolke ens tradisjon på en annerledes måte enn majoritetens tolkning av den samme tradisjonen, og å uttrykke seg deretter.
- En rekke innsteg og aktører behøves for å beskytte og fremme tros- og livssynsfrihet, inkludert gjenoppretting etter tidligere brudd, monitorering og rapportering, juridiske endringer, kapasitetsbygging, utdanning, dialog og økt kunnskap på tvers av disipliner.
- Det behøves mer forskning på hva som er de beste metodene og mekanismene for fremme og beskyttelse av tros- og livssynsfrihet i dag. Det inkluderer kritisk refleksjon rundt effektiviteten til forskjellige institusjoner og agendaer.

Konferansedeltakerne takket for muligheten til å samles og ser fram til videre dialog og samarbeid.

MKR 45/16   Sluttrapport – Skaperverk og bærekraft

MKR's behandling:

MKR drøftet sluttrapporten for Skaperverk og bærekraft. Rådet understreker at det har vært gjort et meget godt arbeid, og at prosjektet har oppfylt sin målsetting. Ikke minst har den økumeniske og interreligiøse mobiliseringen i forkant av Parisavtalen vært viktig, men også arbeidet med tro og spiritualitet knyttet til miljø og klima. Kirkens engasjement er uttrykk for levd åndelig liv. Forholdet mellom handling og spiritualitet kan det gjerne reflekteres mer over og forsterkes i planer og praksis, ikke minst lokalt.

Kirken framstår nå som konsistent i denne saken, med en trosbevissthet som utgangspunkt for handling. Det er blitt et bredt eierskap til Skaperverk og bærekraft i kirken. Det er viktig at dette arbeidet videreføres og fokuseres.

MKR-45/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd foreslår to endringer i forslaget til vedtak i Kirkerådet:

1. Mellomkirkelig råd savner en teologisk bekreftelse på hvorfor kirken skal arbeide med klimaspørsmål, og rådet foreslår derfor at et nytt pkt. 1 i vedtaket tilføyes.
Dette nye punktet kan være et sitat fra KVs «En invitasjon til fredens og rettferdighetens pilgrimsvandring».

«Kristne og deres fellesskap rundt om i verden er i dag – mer enn tidligere – klar over at selve livet er truet. Så mange farer – særlig klimaendringer, men også fattigdom og økonomisk urettferdighet, trusler mot helse og velferd, vold og krig – truer menneskeheten og kan tære på håpet. Nettopp derfor er alle kristnes felles tro og forpliktelse nødvendig, hvor vi stadfester livets Gud og håpet som gis oss i Jesu Kristi liv, kors og oppstandelse. Kristne kalles til å stadfeste, opprettholde og beskytte livet.

Dette er et økumenisk kall. Én livets Gud, ett skaperverk, én menneskehet kaller Jesu Kristi ene kirke til forpliktelse og engasjement der hvor freden og rettferdigheten trues eller ødelegges.»

2. Mellomkirkelig råd foreslår at vedtakspunkt 3 endres til :

Kirkerådet ber Mellomkirkelig råd videreføre økumenisk og interreligiøst nettverksarbeid om klima og miljø.

MKR-46/16 Vedtak:

Mellomkirkelig råd foreslår for Kirkerådet at disse oppnevnes til styret i Norges Kristne Råd for perioden fra Rådsmøtet 2017 til og med Rådsmøtet 2019:

Medlem:

Generalsekretæren i MKR
Medlem oppnevnt av BM
Medlem av Kirkerådet

Vara:

Ass. generalsekretær
Varamedlem oppnevnt av BM
Medlem av Kirkerådet

Mellomkirkelig råd avga ingen uttalelser på dette møtet. Se for øvrig sak MKR 44/16.

Neste møte i MKR: **9.-10. mars 2017 på Kirkens hus i Oslo.**